

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA (FAL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2019

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 7.

PAMPIRI YA DITAELO LE TSHEDIMOSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le THARO:

KAROLO YA A:	Tlhamo	(50)
KAROLO YA B:	Ditlhangwa tse dileele tsa tirisano gammogo le ditlhangwa tse di dirisang mekgwa e e farologaneng ya tlhaeletsano	(30)
KAROLO YA C:	Ditlhangwa tse dikhutshwane tsa tirisano	(20)

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo karolong NNGWE le NNGWE.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola karolo NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. Kwala letlhomeso (sekao, mmapa wa dikakanyo/sethalo/tšhate/mafoko a a kaelang, jalo le jalo), siamisa diphoso le go buisa tiro ya gago gape. Letlhomeso le kwalwe PELE o simolola go kwala tlhamo.
6. Tirokwalo ya ipaakanyo yotlhe e tshwanetse go tlhagelela sentle. Thala mola o o sekaganyang go supa fa tirokwalo e le ya ipaakanyetso.
7. Tiriso ya nako e e tshitshinngwang ke:
KAROLO YA A:	Metsotso e le 80
KAROLO YA B:	Metsotso e le 40
KAROLO YA C:	Metsotso e le 30
8. Dinomoro tsa dikarabo di tlhagelele jaaka di ntse mo pampiring ya dipotso.
9. Naya karabo NNGWE le NNGWE setlhogo se se maleba.
10. Setlhogo ga se a tshwanela go akarediwa mo palong ya mafoko a a tlhokegang.
11. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boolele jwa mafoko a a ka nnang 250–300 ka NNGWE fela ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo. O se ke wa lebala go thala lethomeso/lenaneopaakanyo pele o kwala.

1.1	Moletlo o o monate o nkileng ka ya kwa go ona.	[50]
1.2	Botlhokwa le mosola wa tshireletso ya baithuti le barutabana mo dikolong.	[50]
1.3	Fa nka nna motsamaisi wa setheo sa ESKOM.	[50]
1.4	Naga ya Aforikaborwa e na le madi a mantsi go tokafatsa matshelo a bašwa. Dumela kgotsa ganelo.	[50]
1.5	Letsatsi leo le ne la ntshulafalela e le tota.	[50]
1.6	Molemo le bosula jwa go nna moeteledipele	[50]
1.7	Lebelela ditshwantsho tse di latelang, mme o tlhophe se le SENGWE go kwala tlhamo. Naya tlhamo ya gago setlhogo.	

1.7.1

[Motswedi: www.google.com]

[50]

1.7.2

[Motswedi: Inthanete]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: **50**

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO GAMMOGO LE DITLHANGWA TSE DI DIRISANG MEKGWA E E FAROLOGANENG YA TLHAELETSANO

POTSO 2

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 120–150.

2.1 LEKWALO LA BOTSALENO

Batsadi ba gago ba go tlogetse le bomonnan. A le mongwe wa bona o setse a tlhaselwa ke bolwetse jwa sehuba. Ba kwalele lekwalo le mo go lona o ba itsiseng ka ga bolwetse jwa gagwe.

[30]

2.2 LOKWALO LWA BOIKITSISO LE LEKWALOPHELEGETSO

Go na le phatlhatiro ya go apaya kwa legaeng la batsofe la Rietspruit, mo nomorong ya 34 Letsapa Street, Mangaung, 2000. Mokopatiro e nne mme/rre yo o nang le setifikeite sa go apaya le maitemogelo a go apeela batsofe. Dirisa tshedimosetso e e fa tlase go kwala lokwalo lwa boikitsiso lwa gago mmogo le lekwalophelegetso le o tla le romelang kwa legaeng la batsofe la Rietspruit.

[30]

2.3 THADISO YA BUKA

Buka nngwe e o kileng wa e buisa, e ne ya tsosa maikutlo a a rileng mo go wena. Kwala thadiso ka ga yona.

[30]

2.4 MMUISANO

Lebelela setshwantsho se se latelang, mme o kwale mmuisano o o neng o le magareng ga rraago le kgaitsadio yo mekgwa ya gagwe ya botshelo e sa itumediseng.

[Motswedi: www.google.com]

[30]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: **30**

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO**POTSO 3**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne bolele jwa mafoko a a ka nnang 80–100.

3.1 KARATA YA TALETSO

Tsala ya gago Mosidi Thebe o tlie go tsena mo lenyalong le Goitseone Selepe. Thala karata ya bona ya moletlo wa lenyalo jaaka o kopilwe.

[20]**3.2 BUKATSATSI**

Sekolo sa lona se ne se tshwere dithuto tsa tsweletso tsa malatsi a le supa ka malatsi a boikhutso. Barutabana ba dikolo tse di mabapi le motse wa lona ba ne ba laleditswe go tla go thusa. Kwala bukatsatsi e mo go yona o tlhalosang ditiragalo tsa matsatsi ao.

[20]**3.3 DITAELO**

O ne o ile le barutwana ba sekolo sa lona kwa kampeng ya boeteledipele ya baithuti. Kwala ditaelo tse morutabana a le neetseng tsona fa le goroga kwa kampeng.

[20]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: **20**
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: **100**